

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

FEBREWARE/MATŠHE 2011

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 70

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 12.

KAROLO YA A: PADI: *KGATI YA MODITI* – OK Matsepe**POTŠIŠO 1**

Balekwa ba ka tšweletša dintlha tše di latelago:

Tšwetšopele ke karolo ya thulaganyo.

Ke kgato ya bobedi ya thulaganyo.

Tšwetšopele ke mo ditiragalo tša sengwalo di tšwetšwago pele ka tsela ya dithulano, ka tsela yeo go ka se bolelwe ka tšwetšopele go se na tlhalošo ya thulano.

Thulano e bolela ka go thulana ga baanegwa ka dikgopolo goba ka nama, (Mohl. go gebelana ka dingwathamera) goba ge moanegwa a thulana le tikologo. Go na le mehuta ye mebedi ya dithulano, e lego thulanogare (Maikutlo) le thulanontle (Ntwa). Thulanogare e bolela ka thulano ye e tšwelelago ka gare ga moanegwa (Maikutlo), mola thulanontle e hlaloša thulano gare ga baanegwa goba thulano gare ga moanegwa le tikologo ya gagwe. Thulano ya mathomo (ya go amana le molaetša wa sengwalo) ke mollwane magareng ga kalotaba le tšwetšopele. Ka go realo e bohlokwa ka ge e aroganya kalotaba le tšwetšopele. Tiragalo ye e hlohleletša thulano yeo e bitšwago phekgogo.

Thulano ke karolo ye bohlokwa ya thulaganyo ya ditiragalo tša sengwalo ka gobane e hlohleletša maatlakgogedi, se e lego phišegelo ya mmadi go balela sengwalo pele le pele. Ka tsela yeo ditiragalo tša sengwalo di rulagantšwe ka dithulano tša go fapafapana. Dithulano tša ka morago ga kalotaba di bitšwa tšwetšopele. Thulano ye kgolo (yeo mmadi a e balelago go hwetša tharollo ya ditaba) e bitšwa sehloa/sehlwa.

Bjale go yo latela dithulano tša padi ye:

Bothata bja mathomo bo tšweletšwa ke ge Mmatshapho, sebakeng sa go belegela setšhaba sa mohu Kgoši Ntweleng yo a tlogo buša, a belega basetsana fela. Barwa ba mohu Kgoši Ntweleng le morwarragwe e lego Ntshwarele, ga ba nyake go bušwa ke Mmatshapho.

Go tšwelela thulano ya ka gare ge Mmatshapho a sa nyake go yo nyala timamello ga Kgoši Dianthona mola go swanetše go ba bjalo. Thulano ye e tšwela ka ntle ge a eya go nyala Thibathibetša ka tshepo ya gore bothata bo tla rarologa. Ka madimabe Thibathibetša o belega Nkgotlelele yo e lego Lehwepe.

Sefatamollo o thulana le Mmatshapho ka go ganana le pušo ya gagwe. O ntšha motse ka diripa tše pedi ka ge le yena a itirile kgoši.

Nkgotlelele o thulana le Mmatshapho le Ntlogele ka go raka Ntlogele a re o nyaka go nyala Lehwepe bjalo ka yena.

Mmatshapho o lwa le Sefatamollo, o šomiša dihlare go gakantšha dikgomo tše Sefatamollo a bego a re di ya go nyala timamollo gona. Dikgomo tše o tša ya ga kgaetšediagwe Tetedi go nyala Kwelapele.

Thulano ye nngwe e bonala ge Kwelapele a gomišeditšwe gae, Sefatamollo a nyaka magadi a gagwe ka gore yena o be a re a ya ga Kgoši Dianthona.

Mosadi wa Dianthona le yena o nyaka ditshenyagalelo tša go lokišetša monyanya wo o sego wa ba gona. O feleleditše a eya go gapa leruo la Sefatamollo e le go itefeletša.

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

Tetedi o bušetša Kwelapele ga Sefatamollo.

(Tše ke tlhahlo fela, dintlha tša maleba di tla amogelwa.)

Diteng = 25

Polelo = 5

Sebopego (thulaganyo)= 5

[35]

GOBA

POTŠIŠO 2

2.1	2.1.1	Ke ya ka ntle. Ka gore e magareng ga baanegwa.	(3)
	2.1.2	Ke wa ntwā. Baanegwa ba a rogana ebile ba a lwa.	(3)
	2.1.3	(a) Mmatshapho a robale le mokgomana yo mongwe le yo mongwe mohlomongwe a ka belega kgoši.
(b) Go lwa banna ba bagolo, ba go tia.
(c) Tša se thuše selo.	(6)
	2.1.4	Ba lwela bogoši bja tatago bona ka go ba kgahlanong le pušo ya Mmatshapho.	(2)
	2.1.5	Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala: Ee, Nkgotlelele ebile kgoši ka ge bo mo lebane.	(2)
	2.1.6	Ee, ke molwantšhwa. Bogolo bja ditiragalo tša padi ye bo bolela ka yena.	(2)
2.2	2.2.1	Poledišano e utulla semelo sa moanegwa.	(2)
	2.2.2	Ke mongwadi le baanegwa (le ge balekwa ba ka fa maina a bona karabo e amogelwe.)	(2)
	2.2.3	Ke moo baanegwa ba boledišanago.	(3)
	2.2.4	Ke ya sekgale.
Go bolelwa ka ditaba tša setšo (magoši le tshepetšo ya ditaba.)	(3)
	2.2.5	- Ntome tsebe – Ntshebele
- Bogadi bo a hlaba – Bogadi bo na le mathata/mathata a bogadi.	(4)
	2.2.6	Wa go se kwane le mašata. Ge a gakanega bophelong o bolela le batswadi ba gagwe.	(3)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 35

KAROLO YA B: PAPADI: DI ŠITILE PHAAHLA – SN Tseke**POTŠIŠO 3**

Tikologo ke nako le lefelo la ditiragalo. Ditiragalo e ka ba tša sekgale goba tša sebjalebja/ leago.

Tikologo ya papadi ye e ka arolwa ka dikarolo tše tharo e lego:

- (a) Nako
- (b) Lefelo
- (c) Leago

Dinako tše di tšwelelago papading ye :

- Mesong, go tšwelela baithuti sekolong ba le thapelong pele go ka thongwa ka modiro wa letšatši leo.
- Mosegare, boLefagwana ba swere lekgotla mabapi le tša go se ba kgotsofatše sekolong sa bona.
- Bošego, ge boTlhakolane ba swere lekgotla la Nanarisi.

Mafelo a a hlagago tiragatšong ye:

- Sekolong moo bontši bja ditiragalo tša tiragatšo ye di diregago gona.
- Tshwane moo go bego go swaretšwe lekgotla la Nanarisi.
- Dikereke, go thwe Lefagwana o opelela godimo go goketša Theepe ge ba boa kerekeng.

Tikologo ya leago e kgonthišwa ke ditiragalo tše di latelago:

- Mokgwa le bophelo tša selehono.
Batho ba iša bana dikolong ka gore ntle le thuto ga go seo motho a ka se fihlelelago. Batswadi, go swana le boMorwadihlare, Mohwiti le ba bangwe, ke maloko a sekolokomiti go kgonthišiša gore bana ba bona ba a rutega.
- Khuetšo ya dipolitiki e a bonala. Tlhakolane o romilwe lekgotleng le legolo la Nanarisi leo le swerwego Tshwane go emela baithuti mererong ya go amana le dipolitiki. Ga re makale ge baithuti ba iša dingongorego go hlogo ya sekolo.
- Meaparo ke ya selehono moo baithuti ba aparago diaparo tša sekolo gape le basadi ba a tšhepha ge ba eya kerekeng.
- Basadi ba kgatha tema makgotleng le dikopanong go ahlaahla ditaba tša go ba ama. Lefagwana ke mosetsana yo a sa tšhabego go ntšha sa mafahleng a gagwe ge a le lekgotleng.
Go šomišwa tšhelete. Theepe o ntšha R100,00 gore Mohwiti a ye go mo kgopelela sego sa meetse.
- Bafsa ba lwela ditokelo tša bona ebile ga ba tšhabe go utolla bao ba di gatakago. Namele ke motšwasehlabele.

(Tše ke tlhahlo fela, dintlha tša maleba di tla amogelwa.)

Diteng = 25

Polelo = 5

Sebopego (thulaganyo)= 5

[35]

GOBA

POTŠIŠO 4

- 4.1 4.1.1 - Go gomiša mantšu ao a boletšwego/go kgopela tshwarelo. (4)
- Go holofela selo seo se sego gona.
- 4.1.2 Ke maikutlo a botho ka gore o swarela batho. (3)
- 4.1.3 Ke mmoelanyi
Ga a rate go kweša batho ba bangwe bohloko
Modiratoko
O na le kwešišo. (Tše pedi tša dintlha tše) (4)
- 4.1.4 Tikologo ya sebjalebja. Go bolelwa ka khuduthamaga ya sekolo. (2)
- 4.1.5 Kgethologanyo ya bong. (2)
- 4.1.6 Ke kgopolo. E amana le polelo ya go iphihla yeo e lego seema. (2½)
- 4.2 4.2.1 (a) O imišitše bana ba sekolo. (2)
(b) O swara makgotla a bomenemene le baithuti. (2)
- 4.2.2 (a) Maitshwaro. (1)
(b) Barutiši ba se ratane le bana ba sekolo. (1)
(c) Barutiši ba se sware makgotlana a go ntšha baithuti tseleng. (1)
- 4.2.3 Ka lebaka la gore ke sehloa, ditaba di fihlile ntlhoraneng, ga go sa na thulano ye nngwe ya go lebana le molaetša wa papadi ye. (3)
- 4.2.4 Mongwadi o tlaleletša ditaba/ o laela baanegwa/ baraloki go dira tiro ye e rilego. (2)
- 4.2.5 Motšhatšha o re Namele ke *motšita*, mahloadibona mola e le gore ga a tsebalege. (2½)
- 4.2.6 Ee. Poledišano magareng ga baanegwa ke ye kopana. (3)
Setsopolwa se ga se na ditšhitišo tša papalego. [35]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA: TŠA LEFASE GA DI FELE – MFC Matshela le ba bangwe**POTŠIŠO 5****"Mahlale ga se a thuto fela"**

Balekwa ba tla tšweletša dintlha tše di latelago:

Thulano e bolela ka go thulana ga baanegwa ka dikgopolo goba ka nama, (mohl. go gebelana ka dingwathameratha) goba ge moanegwa a thulana le tikologo. Go na le mehuta ye mebedi ya dithulano, e lego thulanogare (maikutlo) le thulanontle (ntwa) Thulanogare e bolela ka thulano ye e tšwelelago ka gare ga moanegwa (maikutlo), mola thulanontle e hlaloša thulano gare ga baanegwa goba thulano gare ga moanegwa le tikologo ya gagwe. Thulano ya mathomo (ya go amana le molaetša wa sengwalo) ke mollwane magareng ga kalotaba le tšwetšopele. Ka go realo e bohlokwa ka ge e aroganya kalotaba le tšwetšopele. Tiro ye e hlohleletša thulano yeo e bitšwago phekgogo.

Thulano ke karolo ye bohlokwa ya thulaganyo ya ditiragalo tša sengwalo ka gobane e hlohleletša maatlakgogedi, se e lego phišegelo ya mmadi go balela sengwalo pele le pele. Ka tsela yeo ditiragalo tša sengwalo di rulagantšwe ka dithulano tša go fapafapana. Dithulano tša ka morago ga kalotaba di bitšwa tšwetšopele. Thulano ye kgolo (yeo mmadi a e balelago go hwetša tharollo ya ditaba) e bitšwa sehloa/sehlwa.

Bjale go yo latela dithulano tša kanegelokopana ye:

- Selina o fapana le Tallboy ka ge a be a mo fa ditšhelete ka lehutšo la gore o tla mo nyala. Mafelelong ga go be bjalo.
- O thulana gape le satšhene yo a bilego a agile ntlo ka tšhelete ya Selina. Mafelelong satšhene o ntšhitša Selina dibolai e le ge Selina a makatšwa ke ge a se sa mmona mola ebile a mo file tšhelete ya go tlo mo nyala.
- Thulano ye nngwe e bonala ge Selina a emetše satšhene go tlo mo nyala, ge Selina a bona go sa direge selo a re o a mo lata, a hwetša gore satšhene o na le mosadi, satšhene a mo koba tše o ka rego ga a mo tsebe.

(Tše ke tlhahlo fela, dintlha tša maleba di tla amogelwa)

Diteng = 25.

Tlhamego = 5

Polelo = 5.

[35]

GOBA

POTŠIŠO 6**Matrase le Mphufutšo wa phatla**

- 6.1 6.1.1 Go bolelwa ka go tlošwa ga mepete gomme gwa šadišwa matrasedi
ao go dulago mohwana pele ga poloko ya monna wa gagwe. (4)
- 6.1.2 Wa go sola, go solwa dilo tše ntši tše di dirwago mahung a
matšatši a/maitshwaro a go se loke/be a mabotse.
Mohlala:
Go bea mohlologadi matraseng.
Go šomiša mananeo a go gatišwa.
Diaparo tša maemo, dijo tša maemo a godimo le difatanaga tša
mabaibai. (3)
- 6.1.3 E šoma go gatelela kgopolo ye e rilego. (2)
- 6.1.4 Ke ya sebjalebja.
Go bolelwa ka matrasedi.
Go šomišwa mananeo a go gatišwa dipolokong.
Go bolelwa ka dikoloi tša mabaibai dipolokong/ dipothiki. bj.bj. (2½)
- 6.1.5 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana. Mohlala:
Mongwadi o sola batho bao ba lahlilego setšo/maitshwaro a
mabotse. (2)
- 6.1.6 Ee. Mongwadi o rumile kanegelokopana ye gabotse ka gobane go
na le kwano magareng ga thumo le matseno. Kwano yeo e tiišwa
ke go thoma ka lehu gomme ya ruma ka lehu. (4)
- 6.2 6.2.1 Ke mongwadi/molaodiši, ke yena a anegago/laodišago ditiragalo. (3)
- 6.2.2 Motho wa pelonolo le pelotelele/ga a kgarietše/nyefole/itie
(Tše pedi tša tše) (4)
- 6.2.3 Maitshwaro a baoki e be a mabotse. (2)
- 6.2.4 (a) Ditaba tša go se ame mošomo. (2)
(b) Ge ba fiwa / amogela mangwalo a dithuto/ ge ba phetha
dithuto/atlega dithutong. (2)
- 6.2.5 A go sola/tsholo. (2)
- 6.2.6 Aowa. Setšhaba se thulana le baoki ka lebaka la go se
phethagatše mešomo ya bona ka tshwanelo. (2½)

[35]**PALOMOKA YA KAROLO YA C: 35**

KAROLO YA D: THETO: DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – DM Kgobe

POTŠIŠO 7

Se nkganago – BMT Makobe

7.1	7.1.1	"ka" mothalothetong wa 2 le 3
"se" Mothalothetong wa 14 le 15.	(2)
	7.1.2	"lo" mothalothetong wa 10 le 12 temanathetong ya bobedi.	(1)
7.2	7.2.1	Ge taba e sa kgonege ga kgonege.	(2)
	7.2.2	Motho a ithute go amogela phenyo.	(2)
7.3		Kgopolo ye e tšwelelago mothalothetong wa bone, e felelela mothalothetong wa bohlanano	(2½)
7.4		Ke moya wa kgotsofalo.
Sereti se lemoga gore se mo ganago se mo rola morwalo.	(3)
7.5		Balekwa ba tla tšweletša dikgopolo tša go fapana.
Mohlala:	
	-	Maikutlo a manyami ka gore go ganwa go ra gore go na le sa go se loke
Ka moganwa.	
	-	Maikutlo a kgotsofalo ka gore motho ge a go gana o go efoša mathata a
o bego o tla kopana nao ge nkabe a se a go gana.	(2)
7.6		Le šoma go gatelela kgopolo ye e tšweletšwago.	(2)
7.7		Lentšu le "makgona" mafelelong a mothalotheto wa bone le tšwelela gape
mathomong a mothalotheto wa bohlanano.	(1)
[17½]

POTŠIŠO 8

Steve Biko – MS Mampane

- 8.1 Thetotumišo.
Go tumišwa bogale bja Steve Biko yoo a lwetšego tokologo. (3)
- 8.2 Steve Biko a ka se lebalwe le ge a hlokofetše/Lehu la Steve Biko.
Bogale le mediro ya Steve Biko. (2)
- 8.3 Mošomo wa kgokanyi mo methalothetong ya 6 le 7 ke go tlemaganya
dikgopolo tše pedi tšeo gore di nyalelane. (2)
- 8.4 (a) Sa lona ke segopotšo – re gopola mahloko.
- GOBA
- (b) Sa lona ke segopotšo – Re gopola mahloko (2)

8.5	8.5.1	"La gago leina"	(2)
	8.5.2	Go gatelela kgopolo ye e tšweletšwago.	(2)
8.6		Thari ye ntsho.	(2½)
8.7		Di fapana ka palo ya methalotheto. Temanatheto ya mathomo e na le methalotheto ye mehlano mola temanatheto ya bobedi e na le methalotheto ye šupa. Di fapana gape le ka botelele bja methalotheto. Go na le ye metelele le ye mekopana.	(2)
			[17½]

POTŠIŠO 9

O ntirile Lekgowa – VM Lebepe

9.1	9.1.1	(1) Lekgowa- tshwantšhišo.	(2)
	9.1.2	(18) Bjalo ka thaga- tshwantšhanyo.	(2)
9.2	9.2.1	O kuka nko – O a šinyalala/ikgantšha.	(2)
	9.2.2	Ke kodumetše – Ke šoma ka maatla.	(2)
9.3	O ntirile ...		
	O ntirile ...		
	E gatelela le go tlemaganya dikgopolo tšeo di tšweletšwago.		(2½)
9.4	9.4.1	Maikutlo a go tenega/selekega ka ge a šomišwa bošaedi.	(2)
	9.4.2	Maikutlo a go se kgotsofale ka ge mosadi a sa bone dilo tše dibotse tšeo a mo direlago tšona.	(2)
9.5	O ntirile ... boMaditsi		
	O ntirile ... sa gago.		(2)
9.6	-	Ditematheto tše di na le methalotheto ya go lekana ka palo. Ka moka di na le methalotheto ye šupa	

GOBA

- Methalotheto e fapana ka botelele le bokopana. (1)
[17½]

POTŠIŠO 10

Botse – BMT Makobe

- 10.1 Mohlala:
- 10.1.1 Sereti se reta moratiwa wa sona yo a lego botse. (2)
- 10.1.2 Sereti se duma ge moratiwa yo a ka dula a le botse bjalo go ya go ile. (2)

- 10.2 Go thopa lerato/go rata. (3)
- 10.3 "O" – E gatelela le go tlemaganya dikgopolo tšeo di tšweletšwago. (2½)
- 10.4 (2) O sethabišamahlo ...
(3) O seleša ...
(4) O selebatša ...
(5) O sehlare ...
- 10.5 10.5.1 O sethabiša mahlo – motho wa go kgahliša ge o mo lebeletše (2)
10.5.2 ... go ba imetšwego – bao ba nyamilego. (2)
10.5.3 O bonegela tselabotse – Go ba mohlala wa makgonthe. (2)
[17½]

PALOMOKA YA KAROLO YA D: 35
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70

RUBIRIKI YA GO SWAYA POTŠIŠO TŠE TELELE**Hlokomela phapano meputsong ye e abelwago diteng, tlhamego le polelo**

DIKHOUTO LE KABO YA MEPUTSO.		Diteng [25] Tlhathollo ya sererwa. Botebo bja ngangišano, phahlelo le kwešišo ya mošomo wo o lebeletšwego.	Kabo ya meputso	Sebopego le polelo (10) Sebopego, kelelo ya dikgopolo le tlhagišo. Polelo, segalo le setaele tše di dirišitšwego taodišong.
Khouto 7 80 – 100%	Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 20 – 25 meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Tlhathollo ye e tebilego ya sererwa, dintlha ka moka tša sererwa di šomišitšwe ka botlalo. - Karabo ye botse go fetiša (90+: karabo ye botse go fetiša). - Dikahlaahlo tša go fapana di hlatselwa go tšwa sengwalweng. - Kwešišo ye botse go fetiša ya mohutangwalo le sengwalo 	Bokgoni bjo bobotse go fetiša 8 – 10 meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Sebopego sa go logagana. - Matseno le thumo tše di nepagetšego. - Dikahlaahlo tše di hlamegilego tša go godišwa ka tsela ye e hlakilego. - Polelo, segalo le setaele tše di kwagalago tša go kgahliša gape tše di nepagetšego.
Khouto 6 70 – 79%	Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 17½ – 19½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Tlhathollo ya sererwa ke ya bokgoni bjo bobotse kudukudu. Dintlha ka moka tša sererwa di šomišitšwe ka tshwanelo. - Karabo e na le dintlha ka moka. - Dikahlaahlo tša go kwagala di filwe, di thekgwa gabotse go tšwa sengwalong. - Kwešišo e botse kudu ya mohutangwalo le sengwalo. 	Bokgoni bjo bobotse kudukudu 7 – 7½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Taodišo ya go hlamega gabotse. - Matseno le thumo tše di lokilego. - Dikaahlaahlo le tsela ya go ahlaahla ye go lego bonolo go e latela. - Polelo, segalo le setaele tše di nepagetšego tša go swanela morero. - Tlhagišo ye maleba.
Khouto 5 60 – 69%	Bokgoni bjo bobotse kudu. 15 – 17 meputso	<ul style="list-style-type: none"> - O laetša kwešišo ebile o hlatholotše sererwa gabotse kudu. - Karabo e na le dintlha tša go lekanela. - Dikahlaahlo tša go kwagala di filwe, fela ga se tša fahlelelwa ka moka ka mo go swanetšego. - Go na le bohlatse bja kwešišo ya mohutangwalo le sengwalo. 	Bokgoni bjo bobotse kudu 6 – 6 ½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Sebopego sa go hlaka le kelelo ye botse. - Matseno, thumo le tše dingwe tša ditemana di beakantšwe ka go logagana. - Kelelo ya dikahlaahlo e ka latelelega. - Ka bontši polelo, segalo le setaele ke tše di nepagetšego.

DIKHOUTO LE KABO YA MEPUTSO.		Diteng [25] Tlhathollo ya sererwa. Botebo bja ngangišano, phahlelo le kwešišo ya mošomo wo o lebeletšwego.	Kabo ya meputso	Sebopego le polelo (10) Sebopego, kelelo ya dikgopolo le tlhagišo. Polelo, segalo le setaele tše di dirišitšwego taodišong.
Khouto 4 50 – 59%	Bokgoni bja go kgotsofatša. 12½ – 14½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Tlhathollo ya sererwa ke ya magareng fela dintlha ga se tša šomišwa ka moka ka botlalo. - Dintlha tše dingwe tše dibotse di thekga sererwa. - Dikahlaahlo tše dingwe di a hlatselwa le ge bohlatse bo sa kgotsofatše. - Kwešišo ya motheo ya mohutangwalo le sengwalo. 	Bokgoni bja go kgotsofatša 5 – 5½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Ponagalo ye nyenyane ya sebopego. - Taodišo e hloka sebopego sa maleba sa go elela ga dikgopolo le go logagana ga tšona. - Diphošwana tše mmalwa tša polelo, ka bontši segalo le setaele ke tša maleba. Tlhamo ya ditemana e nepagetše.
Khouto 3 40 – 49%	Bokgoni bja go lekanela. 10 – 12 meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Ke tša mehleng kudu, maitekelo a go se kgotsofatše a go leka go araba dipotšišo. - Botebo bjo bonnyane bja kwešišo phetolong ya sererwa. - Dikahlaahlo ga di kgotsofatše ebile di fahlelwa gannyane go tšwa sengwalong. - Baithuti ga se ba kwešiša mohutangwalo le sengwalo ka botlalo. 	Bokgoni bja go lekanela 4 – 4½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Sebopego se laetša boipeakanyetšo bja go fošagala. - Dikahlaahlo tša go se kwešišagale. - Ponagalo ya diphošo mo polelong. Segalo le setaele ga se di nepagale go ya le morero wa go ngwalela dithuto. - Tlhamo ya ditemana e fošagetše.
Khouto 2 30 – 39%	Bokgoni bja go išega. 7½ – 9½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Kwešišo ya go fokola ya sererwa. - Dikarabo di a ipošeletša, nako ye nngwe di tšwele tseleng. - Dikahlaahlo ga se tša go tsenelela, tlhathollo e fošagetše / Dikahlaahlo ga di thekgwe go tšwa sengwalong. - Kwešišo ya go fokola ya mohutangwalo le sengwalo. 	Bokgoni bja go išega. meputso 3 – 3½	<ul style="list-style-type: none"> - Tšweletšo ya bošaedi le tlhokego ya peakanyo ya sebopego e palediša kelelo ya dikahlaahlo. - Diphošo tša polelo le setaele se se fošagetšego di dira mošomo wo go ba wo o sa atlegego. Segalo le setaele ga se tša lebana le morero wa dingwalo tša thuto. - Tlhamo ya ditemana e fošagetše.
Khouto 1 0 – 29%	Bokgoni bja go hlaelela. 0 – 7 meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Go gongwe dikarabo di nyalelana le sererwa fela go boima go latela dikahlaahlo goba di tšwele tseleng ka bontši. - Maitekelo a go fokola ya go araba dipotšišo. Dintlha tše nnyane tša maleba ga se tša fahlelwa go tšwa go sengwalo. - Kwešišo ya go fokola ya mohutangwalo le sengwalo. 	Bokgoni bja go hlaelela 0 – 2½ meputso	<ul style="list-style-type: none"> - Go boima go lemoga hlogo ye go rerwago ka yona. - Ga go taetšo ya sebopego ye e beakantšwego goba ya go kwešišega. - Polelo e fošagetše, setaele le segalo ga se tša maleba. - Ga go ditemana tše di logaganego.